

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-199/24 – 1

Lieta C-199/24

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 13. marts

Iesniedzējtiesa:

Attunda tingsrätt (Zviedrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 1. marts

Prasītājs:

ND

Atbildētāji:

Garrapatica AB

ATTUNDA TINGSRÄTT [..]

[..]

PUSES

Prasītājs

ND

Atbildētāji

Garrapatica AB, [..]

Stockholm

[..]

PRIEKŠMETS

Kaitējuma atlīdzība [*inter alia*]; jautājumā par to, vai lūgt Eiropas Savienības Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu,

[..]

Tingsrätten (turpmāk tekstā – ”Apgabaltiesa”) izdod šādu

RĪKOJUMU

- 1 Apgabaltiesa, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, nolemj lūgt Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu [..].
- 2 Apgabaltiesa paziņo, ka tiesvedība ir jāaptur, kamēr nav saņemts Tiesas prejudiciālais nolēmums.

[..]

LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

Strīda priekšmets

Garrapatica AB pārvalda datubāzi *Lexbase* un publicē tajā kriminālprocesā iesaistīto personu personas datus. *Myndigheten för press, radio och tv* (Zviedrijas Preses un apraides pārvalde [tagad *Mediemyndigheten*, Zviedrijas Mediju aģentūra]) *Lexbase* izsniedza tā saukto *utgivningsbevis* (konstitucionālu aizsardzību nodrošinošs apliecinājums par juridisku šķēršļu neesamību publicēšanai; turpmāk tekstā – “publicēšanas apliecinājums”). 2011. gada 17. janvārī ND tika notiesāts par noziegumu, un attiecīgais spriedums bija pieejams *Lexbase* līdz 2024. gada februārim. Lēmums par notiesāšanu ir izņemts no publiskā sodāmības reģistra.

Strīds ir par to, vai *Garrapatica AB* ir jāmaksā kaitējuma atlīdzība par Eiropas Savienības Vispārīgās datu aizsardzības regulas [Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.); turpmāk tekstā – “VDAR”] un citu personas datu apstrādi reglamentējošo noteikumu pārkāpumu. ND pieprasīja, lai uzņēmumam tiktu piespriests samaksāt kaitējuma atlīdzību 300 000 SEK apmērā, kā arī procentus. *Garrapatica AB* apstrīdēja prasību, apgalvojot, ka VDAR nav piemērojama, jo *Lexbase* ir izsniegts publicēšanas apliecinājums. Tomēr uzņēmums ir atzinis, ka tas atteicās dzēst ND personas datus saskaņā ar viņa lūgumu, pirms minētie personas dati tika dzēsti uzņēmuma veiktās kārtējās iekšējās datu dzēšanas laikā. *Garrapatica AB* atzina, ka kaitējuma atlīdzības maksājums kā tāds 20 000 SEK apmērā ir atbilstošs.

Atbilstošās tiesību normas

Yttrandefrihetsgrundlagen un dataskyddslagen

Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469) (Konstitucionālais likums (1991:1469) par vārda brīvību; turpmāk tekstā – “Likums par vārda brīvību”) ir viens no tā sauktajiem *mediegrundlagar* (konstitucionālie mediju likumi) Zviedrijā un ietver noteikumus par konstitucionālo aizsardzību, tostarp radio un televīzijas raidījumiem un noteiktām tīmekļa vietnēm. Mērķis ir nodrošināt vārda brīvību šajā jomā. Saskaņā ar Likuma par vārda brīvību 1. nodaļas 4. pantu konstitucionālie noteikumi par raidījumu pārraidi ir piemērojami noteikta veida datubāzēm, ja ir izsniegts publicēšanas apliecinājums šādai darbībai. Izskatāmajā lietā *Lexbase* ir izsniegts publicēšanas apliecinājums, kas nozīmē, ka uz datubāzi attiecas konstitucionālā aizsardzība.

Saskaņā ar *lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning* (Likums (2018: 218), ar ko nosaka papildu noteikumus ES VDAR; *dataskyddslagen* (turpmāk tekstā – “Likums par datu aizsardzību”)), VDAR nav jāpiemēro, ja tas būtu pretrunā *tryckfrihetsförordningen* (Konstitucionālais likums par preses brīvību; turpmāk tekstā – “Likums par preses brīvību”) vai Likumam par vārda brīvību. Saskaņā ar iepriekš minētās normas otro daļu dažus VDAR pantus nepiemēro personas datu apstrādei, ko cita starpā veic žurnālistikas vajadzībām.

No Likuma par vārda brīvību 1. nodaļas 14. panta izriet, ka neviena valsts iestāde, izņemot saskaņā ar šo likumu, nedrīkst vērsties pret personu, kas ir ļaunprātīgi izmantojusi vārda brīvību vai veicinājusi šādu ļaunprātīgu izmantošanu raidījumā, vai vērsties pret raidījumu šāda iemesla dēļ. Turklāt no tā 1. nodaļas 11. panta izriet, ka valsts iestādei nav atļauts aizliegt vai kavēt raidījuma pārraidi, publicēšanu vai izplatīšanu sabiedrībai tā satura dēļ, ja vien šāds pasākums nav pamatots minētajā likumā.

Atlīdzību par vārda brīvības ļaunprātīgu izmantošanu raidījuma satura dēļ saskaņā ar Likuma par vārda brīvību 9. nodaļas 1. pantu var pamatot tikai ar to, ka raidījums, par kuru iesniegta prasība, ir saistīts ar vārda brīvības pārkāpumiem. Kādas personas identificēšana kā tādas, kuras dzīvesveids ir noziedzīgs vai sodāms, vai informācijas sniegšana citā veidā, kas var pakļaut citu personu nicinājumam, ir neslavas celšanas noziegums un vārda brīvības pārkāpums saskaņā ar Likuma par vārda brīvību 5. nodaļas 1. pantu un Rīkojuma par preses brīvību (1949:105) 7. nodaļas 3. pantu. Tomēr šāda rīcība nav sodāma, ja, ņemot vērā apstākļus, informācijas sniegšana par šo jautājumu bija attaisnojama un ja persona, kas sniegusi informāciju, var pierādīt, ka informācija ir patiesa vai ka personai bija pamatots iemesls uzskatīt, ka tā ir patiesa.

VDAR

Saskaņā ar VDAR 10. pantu personas datu apstrādi par sodāmību un pārkāpumiem, pamatojoties uz 6. panta 1. punktu, veic tikai oficiālas iestādes kontrolē vai tad, ja apstrādi atļauj Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, paredzot atbilstošas garantijas datu subjektu tiesībām un brīvībām. Jebkādu visaptverošu sodāmības reģistru uzglabā tikai oficiālas iestādes kontrolē.

Saskaņā ar VDAR 17. pantu datu subjektam ir tiesības panākt, lai pārzinis bez nepamatotas kavēšanās dzēstu datu subjekta personas datus, tostarp, ja personas dati vairs nav nepieciešami saistībā ar nolūkiem, kādos tie tika vākti vai citādi apstrādāti.

Jebkurai personai, kurai VDAR pārkāpuma rezultātā ir nodarīts materiāls vai nemateriāls kaitējums, saskaņā ar tās 82. pantu ir tiesības no pārzina vai apstrādātāja saņemt kompensāciju par tai nodarīto kaitējumu.

No VDAR 85. panta 1. punkta izriet, ka dalībvalstis ar tiesību aktiem saglabā līdzsvaru starp tiesībām uz personas datu aizsardzību saskaņā ar minēto regulu un tiesībām uz vārda un informācijas brīvību, tostarp apstrādi žurnālistikas vajadzībām un akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzībām. VDAR 153. apsvērumā noteikts, ka dalībvalstu tiesību aktos būtu jā saglabā līdzsvars starp noteikumiem, ar kuriem reglamentē vārda un informācijas brīvību, tostarp žurnālistu izteiksmes, akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes brīvību, un tiesībām uz personas datu aizsardzību saskaņā ar minēto regulu. Turklāt no tā izriet, ka dalībvalstīm būtu jāpieņem likumdošanas pasākumi, kuros noteikti izņēmumi un atkāpes, kas ir nepieciešamas minēto pamattiesību līdzsvara nodrošināšanai.

Apstrādei žurnālistikas vajadzībām vai akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzībām dalībvalstis saskaņā ar VDAR 85. panta 2. punktu paredz izņēmumus vai atkāpes no dažām regulas nodaļām, ja tas ir nepieciešams, lai panāktu līdzsvaru starp tiesībām uz personas datu aizsardzību un vārda un informācijas brīvību.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieciešamība

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu valsts tiesa var lūgt Eiropas Savienības Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu. Iespēja lūgt prejudiciālu nolēmumu nozīmē, ka ir radies ar lietu saistīts ES tiesību aktu interpretācijas jautājums un ka ir vajadzīgs skaidrojums, lai varētu lemt par šo jautājumu.

Izskatāmā lieta attiecas uz saikni starp vārda un informācijas brīvību un tiesībām uz personas datu aizsardzību. Šajā ziņā ar VDAR dalībvalstīm ir paredzēta zināma likumdošanas rīcības brīvība. Zviedrijas noteikumi nozīmē, ka VDAR nav piemērojama un ka tiesības uz personas datu aizsardzību tiek nodrošinātas ar noteikumiem Likumā par vārda brīvību un Likumā par preses brīvību. Likuma par

vārda brīvību noteikumi par personas datu apstrādi, kas ietverti tā 1. nodaļas 20. pantā, neattiecas uz tādiem personas datiem, par kādiem ir runa izskatāmajā lietā. Tiesības uz personas datu aizsardzību attiecībā uz tādu personas datu izplatīšanu, par kādiem ir runa minētajā lietā, ir nodrošinātas tikai ar kriminālatbildību par neslavas celšanu un iespēju pieprasīt atlīdzināt par neslavas celšanu nodarītos zaudējumus.

Attiecībā uz līdzsvaru starp vārda brīvību un tiesībām uz personas datu aizsardzību Tiesa, interpretējot Datu aizsardzības direktīvu (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.)), ir nolēmusi, ka pareizs līdzsvars starp šīm tiesībām un interesēm ir jānovērtē, piemērojot noteikumus, kas valsts tiesību aktos ieviesti, pamatojoties uz šo direktīvu. Iesniedzējtiesai valsts tiesības ir jāinterpretē ne tikai ar [Direktīvu 95/46] saskanīgā veidā, bet arī jā rūpējas par to, lai tās nepamatotos uz tādu šīs direktīvas interpretāciju, kas ir pretrunā [ES] tiesību sistēmā aizsargātām pamattiesībām vai citiem [ES] tiesību vispārējiem principiem, piemēram, samērīguma principam (skat. spriedumu, *Bodil Lindqvist*, C-101/01[, 87. punkts]).]

Apgabaltiesa uzskata, ka pastāv interpretācijas iespējas attiecībā uz jautājumu par to, cik lielā mērā un kādām vajadzībām VDAR ļauj dalībvalstīm veikt likumdošanas pasākumus attiecībā uz personas datu apstrādi, un par VDAR noteiktajām prasībām valsts tiesību aktiem, kas pieņemti, pamatojoties uz minēto regulu. Tā kā ES tiesību aktiem ir prioritāte pār valsts tiesību aktiem, šajā ziņā ir vajadzīgs skaidrojums, lai varētu lemt par šo jautājumu.

VDAR skaidri ļauj dalībvalstīm paredzēt izņēmumus un atkāpes attiecībā uz personas datu apstrādi, ko, citstarp, veic žurnālistikas vajadzībām. Žurnālistikas vajadzības VDAR nav definētas. Tiesa ir norādījusi, ka šis jēdziens ir jāinterpretē plaši un ka darbības, kuru mērķis ir publiskot informāciju, viedokļus vai idejas ar jebkāda izplatīšanas līdzekļa palīdzību, ir uzskatāmas par tādām, kas tiek veiktas žurnālistikas vajadzībām (skat. Tiesas spriedumu, *Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy* [,] C-73/07[, 61. punkts]). Turklāt Tiesa nolēma, ka tas attiecas arī uz datiem dokumentos, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir publiski pieejami. Tomēr nav sīkāk paskaidrots, vai informācijas, viedokļu vai ideju publiskošanai ir vajadzīga arī zināma sabiedrībai pieejamās informācijas rediģēšana vai apstrāde.

Apgabaltiesa uzskata, ka nav skaidrs, kā šajā ziņā ir jāinterpretē VDAR. Tāpēc ir pamats lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Apgabaltiesa lūdz Eiropas Savienības Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem.

1. Vai VDAR 85. panta 1. punkts ļauj dalībvalstīm pieņemt tiesību aktus papildus tiem, kas tām ir jāpieņem saskaņā ar regulas 85. panta 2. punktu attiecībā uz personas datu apstrādi citām vajadzībām, kas nav žurnālistikas vajadzības vai akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzības?
2. Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša, vai VDAR 85. panta 1. punkts ļauj saskaņot šajā regulā paredzētās tiesības uz personas datu aizsardzību ar vārda un informācijas brīvību, kas nozīmē, ka vienīgais tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kas ir pieejams personai, kuras personas dati tiek apstrādāti, par samaksu publicējot internetā notiesājošus spriedumus krimināllietās, kas attiecas uz šo personu, ir krimināllietas ierosināšana par neslavas celšanu vai par neslavas celšanu nodarītā kaitējuma atlīdzības pieprasīšana?
3. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša vai atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai darbība, kas izpaužas kā publiski pieejamu dokumentu publicēšana internetā par maksu, neveicot nekādu apstrādi vai rediģēšanu, ir uzskatāma par personas datu apstrādi VDAR 85. panta 2. punktā noteiktajām vajadzībām?